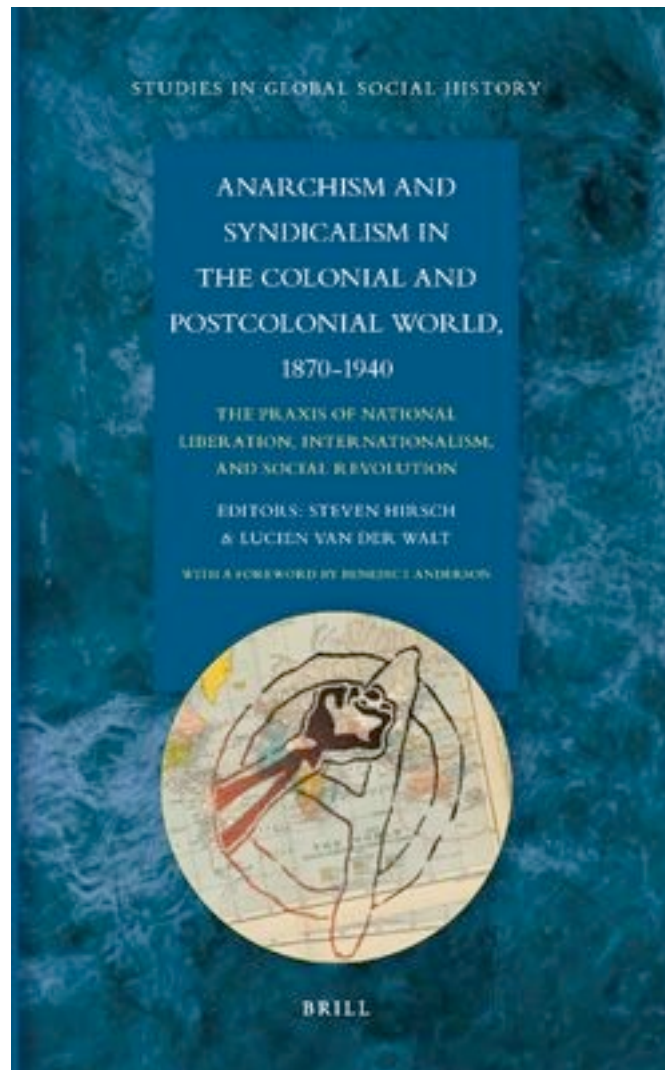

Αναρχικοί και συνδικαλιστές στους αντιαποικιακούς αγώνες

Παρουσίαση του βιβλίου των Steven Hirsch and Lucien Van Der Walt (eds), *Anarchism and Syndicalism in the Colonial and Postcolonial World, 1870-1940* “The Praxis of National Liberation and Social Revolution”, Foreword by Benedict Anderson

Του Dimitri (MACG, Anarkismo)

Στο βιβλίο αυτό επιχειρείται μια πρώτη ιστορική όσο και θεωρητική ανίχνευση και προσέγγιση των αναρχικών και συνδικαλιστικών ιδεών σε μια σειρά χώρες και περιοχές του πλανήτη οι οποίες τελούσαν υπό αποικιακή κατοχή και εξουσία στο διάστημα μεταξύ των τελευταίων δεκαετιών του 19ου με σχεδόν των μέσων του 20ού αιώνα. Είναι ένα έργο που εκδόθηκε από τον εκδοτικό οίκο Leiden το 2010, ως ακαδημαϊκή εργασία, και στο οποίο οι συγγραφείς των διαφορετικών κειμένων από

το οποίο αποτελείται, επιχειρούν, κατά τη γνώμη μου, επιτυχώς σε όλες τις περιπτώσεις, να συνδέσουν την ανάπτυξη των αναρχικών, αναρχοσυνδικαλιστικών και επαναστατικών συνδικαλιστικών ιδεών και πρακτικών με το ζήτημα της εθνικής απελευθέρωσης, της αποτίναξης των αποικιοκρατικών και εξουσιαστικών θεσμών και εξουσιών και τη συγκρότηση τοπικών κοινωνιών που να βασίζονται όσο το δυνατόν στις ελευθεριακές ιδέες και πρακτικές.

Το βιβλίο αποτελεί μια άριστη συλλογή αφηγήσεων από την αναρχική και συνδικαλιστική αντίσταση στην πρώτη απόπειρα παγκοσμιοποίησης εκ μέρους του εξουσιαστικού μπλοκ και των δυνάμεων της ιμπεριαλιστικής ανάπτυξης (1870-1930) και πηγαινει πέρα από τη συνήθη δυτικοευρωπαϊκή παράδοση, με την οποία μέχρι τώρα έχουν αποκρυφτεί ή αποσιωπηθεί οι διεθνικοί δεσμοί μεταξύ των κινήματων διαφόρων χωρών και περιοχών του πλανήτη καθώς και το γεγονός ότι κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, έξω από τις γνωστές περιπτώσεις της Δυτικής Ευρώπης, υπήρξαν και έδρασαν μεγάλα, συμπαγή και αρκετά εποικοδομητικά αναρχικά και συνδικαλιστικά κινήματα τα οποία επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνθήκες περιοχών στην Αφρική, την Ασία, τη Λατινική Αμερική και την Ανατολική Ευρώπη.

Σε πείσμα αυτού που πιστεύεται σε εκτεταμένους κύκλους της ριζοσπαστικής αριστεράς, αλλά και σημαντικού μέρους του αναρχικού κινήματος, ότι ο αναρχισμός αναπτύχθηκε μόνο σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής, το βιβλίο αυτό αποτελεί μια ατράνταχτη απόδειξη ότι ο αναρχισμός και ο επαναστατικός συνδικαλισμός, από την εμφάνισή τους στους κόλπους της Α' Διεθνούς και μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, συγκροτήθηκαν και αναπτύχθηκαν ως διεθνικά κινήματα και δεν αποτέλεσαν χαρακτηριστικά μιας μόνο χώρας ή μιας μόνο περιοχής, αποκομμένα από τις παγκόσμιες πολιτικές και άλλες εξελίξεις της εκάστοτε εποχής τους.

Βέβαια, οι συγγραφείς δεν αρνούνται ότι ο αναρχισμός άρχισε στη Δυτική Ευρώπη. Αλλά αυτό έγινε γιατί ο καπιταλισμός και η εκβιομηχάνιση άρχισαν από εκεί και έτσι υπήρξε και η αντίδραση, μέσα από τη διαδοχική ανάπτυξη φιλελεύθερων και άλλων προοδευτικών ιδεών που εξελίχθηκαν στο μαρξισμό και στον αναρχισμό, ιδεολογικά μορφώματα τα οποία επεκτάθηκαν σε όλο τον κόσμο συνδεδεμένα με τις κατά τόπους κοινωνικές και άλλες συνθήκες. Αυτό έγινε κατορθωτό και μέσω των μεταναστεύσεων εξαιτίας της καταστολής, των διώξεων ή ακόμα και των άσχημων κοινωνικών, πολιτικών και άλλων συνθηκών. Για παράδειγμα, Ισπανοί αναρχικοί μετανάστευσαν και επέδρασαν καταλυτικά στην ανάπτυξη αναρχικών και συνδικαλιστικών κινήματων σε μια σειρά χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, Ιταλοί αναρχικοί έδρασαν αποφασιστικά στην Αίγυπτο και την Αργεντινή, Κινέζοι και Κορεάτες αναρχικοί και ριζοσπάστες επέδρασαν στην Ιαπωνία, ενώ διάφοροι Ευρωπαίοι επαναστάτες εργάτες εγκαταστάθηκαν στη Νότια Αφρική όπου επέδρασαν επίσης καταλυτικά.

Όμως δίνοντας έμφαση σε όλες αυτές τις παραγνωρισμένες, ελάχιστα γνωστές ή και, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, άγνωστες στο αγγλόφωνο αναγνωστικό (και, επίσης, και ελληνόφωνο) κοινό, ιστορικές διαστάσεις του αναρχικού και συνδικαλιστικού κινήματος, οι συγγραφείς των διαφορετικών κεφαλαίων που συνθέτουν το παρόν βιβλίο επιχειρούν να δώσουν ανάγλυφη τη διεθνική, την παγκόσμια διάσταση των κινήματων αυτών και του κεντρικού τους ρόλου στους κατά τόπους

αντιαποικιοκρατικούς και αντι-ιμπεριαλιστικούς αγώνες. Για να το πετύχουν αυτό οι συγγραφείς των κεφαλαίων προβαίνουν σε μια σε βάθος ανάλυση των ιδεών, της δομής και της όλης πρακτικής του αναρχισμού και συνδικαλισμού, παρέχοντάς μας επίσης μια εντελώς νέα θεώρηση από την οποία είμαστε πλέον σε θέση να αντλήσουμε διδάγματα για την οργάνωση των δικών μας κινημάτων στο σήμερα και στο άμεσο μέλλον.

Να σημειωθεί επίσης ότι σε αρκετές περιοχές του κόσμου οι ιδέες της αναρχικής ταξικής πάλης επηρεάστηκαν και επηρέασαν τις ιδέες των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου (IWW) όπως και των συνδικαλιστικών ιδεών μαρξιστικής προέλευσης (De Leon) αλλά και “ιθαγενείς” παραδόσεις αγώνα και αντιαποικιοκρατικής πάλης καθώς και τα ελευθεριακής ή αντιεξουσιαστικής επιρροής συνδικαλιστικά κινήματα που αναπτύχθηκαν στα καταπιεσμένα έθνη πολύ περισσότερο από ό,τι αυτά στη Δυτική Ευρώπη.

Στα κεφάλαια του βιβλίου δίνονται στη δημοσιότητα τρεις κύριες τάσεις όσον αφορά το ζήτημα της εθνικής απελευθέρωσης στο εσωτερικό του γενικότερου αναρχικού κινήματος.

Η πρώτη τάση εναντιωνόταν στην απλή εθνική ανεξαρτησία θεωρώντας την άχρηστη και χωρίς νόημα, κυριαρχούμενη μόνο από στενά εθνικιστικά χαρακτηριστικά και εκφραζόταν κυρίως από μια σημαντική μειονότητα του κουβανικού αναρχικού κινήματος την εποχή που η Κούβα μαχόταν για την ανεξαρτησία της από την Ισπανία. Σήμερα η τάση αυτή εξακολουθεί να υφίσταται σε μερικούς αναρχικούς της Δυτικής Ευρώπης και των ΗΠΑ καθώς και από κάποιες αντικρατικές μαρξιστικές ομάδες.

Η δεύτερη τάση πίστευε το ακριβώς αντίθετο, υιοθετώντας και εθνικιστικά στοιχεία με μια όμως προοδευτική προσέγγιση. Η τάση αυτή έβλεπε ότι ο εθνικισμός και η εθνική απελευθέρωση συμβαδίζουν αλλά σε μια προοδευτική κατεύθυνση. Κυρίως Κορεάτες και Κινέζοι αναρχικοί εμφορούνταν από την τάση αυτή, αν και μπορούμε να πούμε ότι τέτοιες απόψεις οδήγησαν και στη συγκρότηση δεξιών και σφόδρα αντικομμουνιστικών απόψεων (π.χ. στην Κίνα).

Η τρίτη τάση ήταν, κατά τους συγγραφείς, και η πιο σημαντική μιας και αντιμετώπιζε το ζήτημα της εθνικής απελευθέρωσης ως πραγματικό και απαραίτητο μέρος της ανθρώπινης απελευθέρωσης. Οι θιασώτες της πίστευαν ότι δεν μπορείς να αγωνιστείς μόνο για εθνική απελευθέρωση αγνοώντας το γενικότερο κοινωνικό αγώνα.

Στην πραγματικότητα οι τρεις αυτές προσεγγίσεις των αναρχικών είναι και οι τρεις κύριες προσεγγίσεις σε κάθε είδος λαϊκού αγώνα εκ μέρους των αναρχικών ακόμα και μέχρι σήμερα. Για παράδειγμα, όσον αφορά τα συνδικάτα υπάρχουν τρεις απόψεις ανάμεσα στους αναρχικούς: α) να τα αγνοήσουμε, β) να συμμετάσχουμε σε αυτά ως οργανωτές πέρα όμως από κάθε πολιτική και γ) να συμμετάσχουμε ενεργά μέσω της δημιουργίας συνδικάτων και της υιοθέτησης όλο και πιο επαναστατικών πολιτικών από τα συνδικάτα. Κατά τη γνώμη μου, η τρίτη θέση είναι και η πιο επαναστατική μιας και αποφεύγει την ανάπτυξη σεχταριστικών και οπορτουνιστικών απόψεων.

Όλα τα κεφάλαια που συνθέτουν το εν λόγω βιβλίο, αποδεικνύουν ότι τα αναρχικά και επαναστατικά συνδικαλιστικά κινήματα ανέπτυξαν και έθεσαν σε εφαρμογή ιδέες και απόψεις λαμβάνοντας πάντα υπόψη τους το γενικότερο αποικιοκρατικό πλαίσιο που επικρατούσε την εποχή αυτή και στο οποίο αυτά δρούσαν στις εκάστοτε χώρες τους. Δεν επιδόθηκαν, δηλαδή, σε μια στεία και στενή εργατίστικη λογική και δράση, αλλά είδαν και επιχείρησαν να αναπτύξουν τον καθημερινό συνδικαλιστικό και επαναστατικό αγώνα ως αναπόσπαστο μέρος του γενικότερου αντιαποικιοκρατικού και αντι-ιμπεριαλιστικού αγώνα μέσα από τον οποίο ευελπιστούσαν να θέσουν τις βάσεις για τη δημιουργία μιας ελευθεριακής εξισωτικής κοινωνίας.

Το βιβλίο αρχίζει με έναν εκτενή πρόλογο του ακαδημαϊκού και καθηγητή του πανεπιστημίου Cornell των ΗΠΑ Benedict Anderson (του οποίου το πλέον σημαντικό έργο είναι το πολυδιαβασμένο και μεταφρασμένο σε αρκετές γλώσσες *Imagined Communities*). Αποτελείται, δε, από δύο Μέρη, τα οποία περιγράφουν τη γέννηση και την ανάπτυξη του αναρχικού και συνδικαλιστικού κινήματος στον αποικιακό κόσμο, και τα ίδια κινήματα στον μετα-αποικιακό κόσμο, πάντα, όπως είπαμε, σε συνάρτηση με το γενικότερο αντιαποικιοκρατικό και αντιιμπεριαλιστικό αγώνα.

Το Πρώτο Μέρος αποτελείται από έξι εκτενή Κεφάλαια, από τα οποία το Πρώτο Κεφάλαιο ασχολείται με την ανάπτυξη των αναρχικών ιδεών στην Αίγυπτο κατά την περίοδο 1860-1940 και είναι γραμμένο από τον Anthony Gorman. Το Δεύτερο Κεφάλαιο περιγράφει τη σχέση μεταξύ των κομμουνιστικών, αναρχικών και συνδικαλιστικών ιδεών στη Νότια Αφρική την περίοδο 1886-1928 και είναι γραμμένο από τον Lucien Van Der Walt. Το Τρίτο Κεφάλαιο ασχολείται με το αναρχικό κίνημα στην Κορέα τόσο στην εθνική όσο και στη διεθνή του διάσταση, και είναι γραμμένο από τον Dongyoun Hwang. Το Τέταρτο Κεφάλαιο παραθέτει πτυχές του αναρχικού κινήματος στην Κίνα και είναι γραμμένο από τον κατ' εξοχήν γνώστη του θέματος Arif Dirlik. Το Πέμπτο Κεφάλαιο συνδιαλέγεται με το περίφημο αναρχοκομμουνιστικό μαχνοβίτικο κίνημα στην Ουκρανία το 1917 με 1921 και είναι γραμμένο από τον Ρώσο ιστορικό Alexandr Shubin, ενώ το Έκτο Κεφάλαιο ανιχνεύει τις ελευθεριακές προσεγγίσεις στο κίνημα του βιομηχανικού συνδικαλισμού της Ιρλανδίας και είναι γραμμένο από τον Emmet O'Connor.

Το Δεύτερο Μέρος του βιβλίου αποτελείται από πέντε Κεφάλαια, από τα οποία το Πρώτο Κεφάλαιο, γραμμένο από τον Steven Hirsch, παραθέτει στοιχεία της ιστορίας του αναρχοσυνδικαλιστικού κινήματος του Περού στο διάστημα 1905-1930. Το Δεύτερο Κεφάλαιο, γραμμένο από τον Kirk Shaffer, συνδιαλέγεται με το αναρχικό κίνημα των χωρών της Καραϊβικής, του Μεξικού και των νότιων Πολιτειών των ΗΠΑ. Το Τρίτο Κεφάλαιο, γραμμένο από τον Geoffroy de Laforcade, περιγράφει το αναρχικό και επαναστατικό συνδικαλιστικό κίνημα στους λιμενεργάτες της Αργεντινής την περίοδο 1900-1930. Το Τέταρτο Κεφάλαιο, γραμμένο από τους Edilene Toledo και Luigi Biondi, παραθέτει συγκλονιστικά στοιχεία για το πολυεθνικό αναρχοσυνδικαλιστικό κίνημα στο Σάο Πάολο της Βραζιλίας από το 1895 έως το 1935 και, τέλος, στο Πέμπτο Κεφάλαιο, το οποίο είναι και το καταληκτικό του βιβλίου, γραμμένο από τους Steven Hirsch and Lucien Van Der Walt, παρατίθενται οι μεταστροφές των κινήματων των χωρών και περιοχών του κόσμου που περιγράφονται στα προηγούμενα κεφάλαια και επιχειρείται μια ανακεφαλαίωση και μια πρώτη εξαγωγή συμπερασμάτων.

Όπως βλέπουμε, η μόνη δυτικοευρωπαϊκή χώρα για την οποία γίνεται λόγος είναι η Ιρλανδία. Η χώρα αυτή αποτελούσε την πρώτη βρετανική αποικία και στην οποία δεν αναπτύχθηκε ποτέ ένα συγκεκριμένα δυνατό αναρχικό κίνημα. Είχε όμως ένα σημαντικό συνδικαλιστικό κίνημα με αναπτυγμένες τις ιδέες του ριζοσπαστικού και επαναστατικού συνδικαλισμού.

Το βιβλίο, που είναι αρκετά ακριβό, αναμένεται μέσα στο 2012 (αν δεν κάνω λάθος) να κυκλοφορήσει και εκτός των στενών πανεπιστημιακών κύκλων.

** Το κείμενο αυτό δημοσιεύεται στα <http://www.anarkismo.net>, <http://www.ainfos.ca/gr> και <http://ngnm.vrahokipos.net>*